

T.C.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

YÜKSEKÖĞRETİM VE YURT DIŞI EĞİTİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

'KARİKATÜRLERLE ATASÖZLERİ VE DEYİMLERİMİZ' YARIŞMASI ŐARTNAMESİ

1. YARIŞMANIN AMACI: Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen bu yarışma; Türk dilinin temel taşları olan atasözlerinin ve deyimlerin içerdiğı anlamları Avrupa'da bulunan Türk öğrencilere eğitsel ve kültürel etkinlikler ile kazandırmak, Türk öğrenciler arasında kaynaşma ve dayanışmayı güçlendirmek, öğrencilerin ve öğretmenlerin karikatür sanatına olan ilgilerini öne çıkarmak amacıyla hazırlanmıştır.
2. HEDEF KİTLE: Yarışma öğretmen ve öğrenci olmak üzere iki kategoride yapılacaktır.
3. KONU: Kültürel mirasımız olan atasözleri ve deneyimleri karikatür sanatına aktararak kullanımlarının yaygınlaşmasına katkıda bulunmak. (Karikatürlerle Atasözleri ve Deyimlerimiz)
4. TEKNİK: Yarışmacılar geleneksel yöntemleri kullanarak oluşturdukları karikatürlerle yarışmaya katılabilirler.
5. KATILIM KOŞULLARI: Millî Eğitim Bakanlığı Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü'nün koordinasyonunda yapılacak olan karikatür yarışmasına; Avrupa'da görev yapan öğretmen ve öğrenim gören 9-16 yaş aralığındaki öğrenciler katılabilir.
 - Yarışmaya katılım dili Türkçe'dir.
 - Yarışmacılar ancak birer adet karikatür ile başvuru yapabilirler.
 - Yarışmaya katılacak eserler, A4 boyutundan küçük, A3 boyutundan büyük olmamalıdır.
 - Katılımcılar kendi anlatım biçimlerine uygun her türlü teknik ve malzemeyi kullanmakta serbesttirler.
 - Yarışmaya gönderilen eserler orijinal ve daha önce yayınlanmamış, sergilenmemiş olmalıdır. Eserlerin alıntı ve/veya çalıntı olmasından doğabilecek her türlü yasal sorumluluklar eser sahibine aittir.
 - Katılımcılar, daha önce herhangi bir ulusal veya uluslararası yarışmada ödül, mansiyon, özel ödül ve sergileme almış eserleriyle yarışmaya katılamazlar, aksi tespit edildiğı takdirde eser sahibi ödüllendirilmiş olsa bile ödülü geri alınır.
 - Katılımcı yarışmaya rumuz ile katılacaktır. Rumuz çalışmanın arkasına, sağ üst köşeye yazılacaktır.
 - Yarışmacılar hazırladıkları karikatür tasarımlarını 3 farklı dijital dosya biçiminde (Jpeg, PDF ve orijinal çalışma dosyası) ve katılım formunu imzalayarak taranmış dijital olarak ekleyerek WeTransfer ile ilgili mail adresine göndereceklerdir.
 - Üzerinde imza, isim ve işaret olan ve yarışma şartlarına uymayan çalışmalar değerlendirme dışı tutulacaktır.

- Millî Eğitim Temel Kanununa mugayir, siyasi amaçlara hizmet eden, sakıncalı ve zararlı ifadeler içeren, genel ahlak kurallarına uymayan, hakaret içeren ve ne amaçla olursa olsun firma adı kullanılan eserler yarışma dışı kalacaktır.
- Yarışmaya katılan eserlerin bütün yayın hakları Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü'ne ait olur.
- Yarışmaya katılan eserler, Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından ticari olmayan amaçlarla eğitim/tanıtım vb. faaliyetlerinde kullanılabilir.
- Yarışmacı, dereceye giren eserin kullanım haklarını Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü'ne verdiğini peşinen kabul eder. Buna bağlı olarak gerek Fikri ve Sınai Haklar Kanunu'nu, gerekse diğer ilgili mevzuat gereğince yarışmaya gönderdiği eserinin/eserlerinin çoğaltma, işleme, yayma, temsil, umuma iletim, faydalanma vb. umuma arzda gerekli bilumum haklar için Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü'ne izin/muvafakatname verdiğini kabul eder. Bu şekilde kullanılan eserler için, eser sahibi verdiği izni sonradan kesinlikle geri almayacağını ve eserin yukarıdaki şekilde kullanılmasını men etmeyeceğini veya bu izin/muvafakatname için herhangi bir telif hakkı veya maddi, manevi talepte bulunmayacağını, gayri kabili rücu kabul, beyan ve taahhüt eder.
- Bu yarışmaya katılanlar yarışma koşullarını kabul etmiş sayılırlar. Uygulama esaslarında yer almayan konulara dair takdir yetkisi, Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü'ne aittir.

6.YAPITLARIN TESLİMİ

- Yarışmacılar öncelikle 2(iki) harf ve 4 (dört) rakamdan oluşan bir rumuz oluşturacaklardır. Örnek(AD2379)
- Yarışmacılar hazırladıkları afiş tasarımlarını 3 farklı dijital dosya biçiminde (Jpeg, PDF ve orijinal çalışma dosyası) ve katılım formunu imzalayarak taranmış dijital olarak ekleyerek WeTransfer ile ilgili mail adresine göndereceklerdir.

7. YAPITLARIN TESLİM TARİHİ

-Yapıtların ilk ve son başvuru tarihleri olarak belirlenen 18 Nisan 2022 – 06 Haziran 2022 tarihleri arasında tasarımın üç dijital formatında (jpeg, PDF ve Oriinal belge) WeTransfer ile ilgili Müşavirlik ve Ataşeliklerin mail adresine ulaştırılmış olacaktır.

-06 Haziran-20 Haziran 2022 tarihleri arasında karikatür tasarımları ilgili Ataşelik ve Müşavirlikler tarafından incelenerek ön eleme yapılacak, seçilen 3 eser Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitimi Genel Müdürlüğü Sosyal Ortaklar ve Projeler Başkanlığı'nın yvyegm.2021@gmail.com adresine belirtilen formatlarda gönderilecektir.

-Ön değerlendirmeden geçen eserler 20-30 Haziran tarihleri arasında Genel Müdürlüğümüzce değerlendirilecek ve en çok beğenilen 3 eser 04.07.2022 tarihinde ilan edilecektir.

8. YARIŞMA TAKVİMİ :

-İlk ve Son Başvuru Tarihleri : 18.04. 2022 – 06.06 2022 tarihleri arası. Başvurular 18 Nisan 2022' de başlayacak 06 Haziran 2022 ye kadar gönderilecektir.

-Eserlerin Son Teslim Tarihi : 06 Haziran 2022 Pazartesi (mesai bitimine kadar)

- Ön Değerlendirme : 06-20 Haziran 2022 tarihlerinde Müşavirlik ve Ataşelikler tarafından yapılacaktır.

-Bakanlık Değerlendirmesi: 20-30 Haziran 2022 tarihlerinde Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından yapılacaktır.

-Ödül Kazananların Açıklanması : 04.07.2022

DEĞERLENDİRME :

1.Yarışmaya katılacak eserler, Seçici Kurul tarafından tablo-1 deki kıstaslar doğrultusunda değerlendirilecektir.

2. Seçici Kurul tarafından yapılan değerlendirmeler sonucunda finale kalanların ödülü Bakanlık tarafından verilecektir.

Eserlerin Değerlendirme Kriterleri	Puan Derecesi
Derecelendirme	En az 10- En fazla 20
1- Tasarımın özgünlüğü ve farklılığı	
2- Tasarımın tüm mecralara uygulanabilirliği	
3- Eserdeki yaratıcılık, Tasarımın ve söylemin niteliği ve kalitesi	
4- Eserdeki görsellerin uyumluluğu	
5- Tasarımın içerik ile uygunluğu	
6-Tasarımın ve söylemin yarışma konusuyla ilgisi	
TOPLAM	

ÖDÜLLER : Yarışmaya katılan öğrencilerden birinciye tablet, ikinciye kol saati üçüncüye kırtasiye seti ödül olarak verilecektir. Yarışmaya katılan ve dereceye giren öğretmenler Genel Müdürlüğümüzce Başarı Belgesi ile ödüllendirileceklerdir. Dereceye giren eserler Bakanlığımızda, Genel Müdürlüğümüz web sayfasında ve Genel Müdürlüğümüz sosyal medya hesaplarında sergilenecektir.

(Öğrenciler için)

'KARİKATÜRLERLE ATASÖZLERİ VE DEYİMLERİMİZ' YARIŞMASI
KATILIM FORMU VE TAAHHÜTNAME
YÜKSEKÖĞRETİM VE YURT DIŞI EĞİTİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ/ANKARA

Yarışmaya gönderdiğim karikatürün kendime ait olduğunu, daha önce düzenlenen hiçbir yarışmada derece, ödül v.b. kazanmadığını ve herhangi bir yarışma kapsamında sergilenmediğini, karikatürümün Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitimi Genel Müdürlüğünce her türlü yayın organında süresiz yayınlanabileceğini, yapacağı çalışmalarda kullanılabileceğini ve bu yarışmaya ait özel şartname hükümlerini aynen kabul ettiğimi taahhüt ederim.

RUMUZ:

YARIŞMANIN ŞARTLARINI AYNEN KABUL EDİYORUM	
Öğrenci Velisinin Adı-Soyadı ve imzası	
Öğrenci Velisinin Adresi ve iletişim bilgileri(Tel.Mail)	
Öğrencinin Adı-Soyadı Okulu: Sınıfı:	
Öğrencinin Ders Öğretmeni	
Bölge Koordinatörü	

Öğrenci Velisinin Adı-Soyadı:

İmzası:

Öğrencinin Adı-Soyadı:

İmzası:

(ÖĞRETMENLER İÇİN)

'KARİKATÜRLERLE ATASÖZLERİ VE DEYİMLERİMİZ' YARIŞMASI

KATILIM FORMU VE TAAHHÜTNAME

YÜKSEKÖĞRETİM VE YURT DIŞI EĞİTİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ/ANKARA

Yarışmaya gönderdiğim karikatürün kendime ait olduğunu, daha önce düzenlenen hiçbir yarışmada derece, ödül v.b. kazanmadığını ve herhangi bir yarışma kapsamında sergilenmediğini, karikatürümün Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitimi Genel Müdürlüğünce her türlü yayın organında süresiz yayınlanabileceğini, yapacağı çalışmalarda kullanılabileceğini ve bu yarışmaya ait özel şartname hükümlerini aynen kabul ettiğimi taahhüt ederim.

RUMUZ :

Adı:	Soyadı:	Okulu:	E-posta:	Cep Tel:	Adres:	Ülke:

Yarışma Şartnamesini okudum ve bütün koşulları kabul ediyorum.

TARİH / İMZA:

.....

DEYİMLER

1.Abdestinden şüphesi olmamak: Kötü bir iş yapmadığına emin olmak.

2.Abuk sabuk konuşmak: Düşünmeden, birbiriyle ilgisi olmayan, tutarsız, saçma sapan söz söylemek. *“Yeter artık, abuk sabuk konuşmalarına daha fazla dayanamayacağım.”*

3.Aceleye getirmek : 1) Bir işi gerektiği gibi yapmayıp, zaman darlığından yararlanarak birini aldatmak. *“Tezgâhtar aceleye getirerek gömleğin defolusunu vermiş.”* 2) Zaman darlığı sebebiyle gereken özeni göstermemek. *“Yazın hiç de güzel değil, aceleye getirmişsin.”*

4.Acısını çıkarmak: 1) Acılığını yok etmek. *“Yağda kavurarak acısını aldı.”* 2) Önceden uğradığı maddî ve manevî zararı sonradan gidermek. 3) Öç almak. *“Bir gün bana yaptıklarının acısını senden çıkaracağım.”*

5.Acı soğuk: Keskin, hoş gitmeyen, çok üşütücü soğuk. *“Acı soğuk insanın iliklerine işliyordu.”*

6.Açığını bulmak: Herhangi bir işteki eksiği, hileyi veya zararı ortaya çıkarmak. *“Hemen her yazısında bir açığını bulmak mümkün.”*

7.Açık kapı bırakmak: Gerektiğinde bir konuya yeniden dönebilme imkânı bırakmak, kesip atmamak, ileriye düşünerek ılımlı davranmak. *“Bu kadar kesin konuşmayalım, açık kapı bırakalım da iyi düşünebilme fırsatları olsun.”*

8.Ağır başlı: Ciddî, olgun, hareketlerinde ölçülü, işlerini düşünce taşına yapan kimse. *“Ağır başlı olmak insana üstün meziyetler kazandırır.”*

9.Baklayı ağzından çıkarmak: Gizli tuttuğu şeyleri açıklamak, söyleyemediği şeyleri sabrı tükenince söylemek.

10.Baltayı taş vurmak: **Farkında** olmadan karşısındakini rahatsız edecek, kızdıracak söz söylemek.

11.Bam teline basmak : Bir kimseyi duyarlı olduğu bir konuda kızdıracak söz söylemek, davranışta bulunmak.

12.Bardağı taşıran son damla : Sonunda insanın sabrını tüketen, olumsuz tepki oluşturan söz, davranış vb.

13.Bardaktan boşanırcasına : (Yağmur için) Çok miktarda, şiddetli.

14.Bastığı yerde ot bitmemek: Gittiği yere uğursuzluk götürmek; çok şanssız olmak.

15.Baston yutmuş gibi (yürümek): Sallanmadan, dimdik (yürümek).

16.Baş aşağı gitmek: Durumu gittikçe kötüleşmek, sürekli kötüye gitmek.

17.Baş göz olmak : Evlenmek, evlendirilmek.

18.Baş kazan gibi olmak : 1. Gürültü, vb'den çok rahatsız olmak. 2. Çalışmak vb'den dolayı

zihinsel yorgunluk duymak; kafası kazan gibi olmak.

19.Beyni sulanmak : Bunamak, sağlıklı düşünebilme gücünü yitirmek.

20.Bıyık altında gülmek : Birinin içinde bulunduğu duruma alay ederek, belli etmeden gülmek.

21.Burnu havada (burnu büyük, burnu Kaf dağında): Kibirli, herkese yukarıdan bakan kimse için söylenir.

22.Büyümüş de küçülmüş : Konuşmaları, davranışları büyüklere benzeyen çocuk için söylenir.

23.Can evinden vurmak: En etkileyici, en can alıcı yönden saldırmak; bir daha yaşama imkânı kalmayacak şekilde vurmak. *“Onları can evinden vurmalyız ki bir daha bellerini doğrultamasınlar.”*

24.Cana can katmak: İnsanda yaşama sevincini artırmak; insana neşe, heves ve iç gücü vermek. *“Ah o cana can katan yaylaya bir daha çıkabilsem.”*

25.Canı burnuna gelmek: Bir şey yaparken çok zorluk çekmek, bunalmak. *“Kömürü taşıdım ama canım da burnuma geldi.”*

26.Canını dişine takmak: Büyük sıkıntıları, tehlikeleri göze alarak bir işi başarmaya çalışmak. *“Canını dişine takıp koca kayayı parçalamaya devam etti.”*

27.Canı tatlı: Acıya, üzüntüye ve sıkıntıya katlanmayan. *“Öyle de canı tatlı ki ne zaman bir şey taşınacak olsa bir bahane bulup ortadan kayboluyor.”*

28.Çağ açmak: Yeni bir gidişin, tutumun öncüsü olmak; evrensel bir gidişe yol açmak. *“İstanbul’un fethiyle yeni bir çağ açıldı.”*

29.Çayı görmeden paçaları sıvamak: Ham hayaller kurmak; henüz zamanı gelmediği hâlde yapılacak bir iş, meydana gelebilecek bir olay için hazırlıklara girişmek. *“Durun bakalım hele, çayı görmeden paçaları sıvamayın, bir haber ulaşsın önce.”*

30.Çıkmaza girmek: Çözülmemeyecek, içinden çıkılamayacak bir duruma düşmek. *“İşler, hiç ummadıkları bir anda çıkmaza girdi.”*

31.Çizmeden yukarı çıkmak: Bilmediği, aklının kesmediği, yetkisinin dışında bir işe kalkışmak; haddini bilmemek. *“Kes artık, çizmeden yukarı çıkmaya başladın.”*

32.Çorap söküğü gibi gitmek: Başlayan bir işin birbirine bağlı diğer bölümlerinin kolaylıkla halledilmesi. *“Hele bir başla sen, bak nasıl çorap söküğü gibi gidecek iş.”*

33.Çürük tahtaya basmak: Tedbirsiz hareket edip, kötü sonuçlanacak bir işe girişmek.” Allah kimseyi çürük tahtaya bastırmasın.”

34.Dağdan gelip bağdakini kovmak: Daha sonradan geldiği bir yere ya da karıştığı bir işte eskiden beri bulunan bir kişinin yerini almaya çalışmak. *“Şu densize bak hele, dağdan gelip*

bağdakini kovuyor!”

35.Damdan düşer gibi: Aniden, yersiz olarak (söz söylemek).“*Damdan düşer gibi söz söyleyince ortalık birbirine girdi.*”

36.Demir atmak: **1.** Çapasını denize atmak. **2.** Bir yerde uzun süre kalmak.“*Gemiler fırtına başlayınca koya girip demir attılar.*”

37.Denizden çıkmış balığa dönmek: Yeni bir işe, ortama, duruma alışmakta zorluk çekmek.“*Eski işinden ayrılıp, yeni işine başlayınca denizden çıkmış balığa dönmüştü.*”

38.Dilinde tüy bitmek: Sık sık söylemekten bıkmak, usanmak.“*Size söyleye söyleye dilimde tüy bitti.*”

39.Dut yemiş bülbüle dönmek: Susmak; konuşkanlığını, sevincini, neşesini yitirmek; sesi çıkmaz olmak.“*Onu dut yemiş bülbüle döndürmezsem bana da Hasan demesinler!”*

40.Dünya başına yıkılmak: Dara düşmek, felâkete uğramak, umutlarını yitirmek, çok üzülüp acı çekmek.“*Trafik kazasında kocasını ve iki çocuğunu kaybeden kadının dünyası başına yıkılmıştı.*”

41.Edebiyat yapmak: Bir işe yaramayan, konuyu açıklamaya yetmeyen, gerçeği yansıtmayan süslü, parlak ve gereksiz sözler söylemek.“*Edebiyat yapmaya amma da meraklı bir insanmış.*”

42.Ekmeğini taştan çıkarmak: En zor işleri bile yapıp geçimini sağlayacak becerilikte olmak, her türlü işi yapmak.“*Ekmeğini taştan çıkararak insanların arasına katılmakta gecikmedi.*”

43.Elekten geçirmek: Titizlikle seçmek; iyiyi kötüyü, doğruyu yanlışını birbirinden ayırmak.“*Şu dosyayı bir daha elekten geçirin.*”

44.Eli kalem tutmak: **1.** Yazı yazmayı bilmek. **2.** Düşüncelerini derli toplu güzel bir ifade ile yazabilmek.“*Elin kalem tutmaz mı senin?*”

45.El üstünde tutulmak: Çok değer verilip sevilme, kendisine büyük ölçüde saygı gösterilmek.“*Dedem ailemizde el üstünde tutulurdu.*”

46.Fincancı katırlarını ürkütme: Zararı dokunacak bir kimsenin hoşuna gitmeyen bir davranışta bulunmak.“*Kaymakamla konuşurken dikkatli ol, fincancı katırlarını ürkütme sakın!*”

47.Gırtlak gırtlığa gelmek: Kıyasıya dövüşmek ya da dövecek hâle gelmek.“*Komşumla gırtlak gırtlığa gelecektik az kalsın.*”

48.Gölge etme: **1.** Işığa engel olmak. **2.** Bir işin yapılmasına engel olmaya çalışmak.“*Gölge etme de şu işi zamanında yapayım.*”

49.Gövde gösterisi: Belli bir amaç için güçlerini birleştiren kalabalıkların yaptıkları gösteri.“*Muhalefet partisi büyük bir gövde gösterisi yaptı.*”

50.Göz açıp kapayınca kadar: Çok çabuk, kısa bir zamanda. *“O işi göz açıp kapayınca kadar yaparız.”*

51.Göz boyamak: Gösterişle aldatmak, bir şeyi iyi gibi göstermek, kandırmak, yanıltmak.

52.Gözden irak olan gönülden de irak olur: “Ayrı düşenlerin arasındaki sevgi de zamanla azalır” anlamında kullanılır.

53.Habbeyi kubbe yapmak: Önemsiz, küçük bir şeyi büyütüp mesele çıkarmak. *“Söyle ona, habbeyi kubbe yapıp durmasın, ne olmuş çocuk biraz geç kalmış da!”*

54.İsıtıp ısıtıp önüne koymak: Daha önce meydana gelmiş bir olayı ya da bir işi bir düşünceyi yeniden, sık sık tekrarlamak. *“Yıllar önce yaşanmış olayları neden ısıtıp ısıtıp önüme koyuyorsun anlamıyorum.”*

55.Irağı yakın etmek: Yapılması, gerçekleşmesi zor olan işleri, tüm güçlükleri yenerek gerçekleştirmek.

56. İçi cız etmek: Ansızın içi sızlamak, çok üzölmek. *“O zavallı ihtiyarı birden bire karşımda görünce içim cız etti.”*

57.İçi içine sığmamak: Çok heyecanlanmak, coşkunluk duymak ve sevincini belli etmekten kendini alamamak. *“Annemi karşımda görünce ne yapacağımı şaşırdım, içim içime sığmıyordu, koşup boynuna sarıldım.”*

58.Jetonu geç düşmek: Bir konuyu, sorunu ya da düşünceyi geç ve güç anlamak. *“Jetonu geç düşüyor galiba, şaka yaptığımızı anlamadı hâlâ.”*

59.Kabak tadı vermek: Bıktırmak, usanç vermek, tatsız olmaya başlamak. *“Senin bu şakaların da artık kabak tadı vermeye başladı.”*

60.Kafa tutmak: Karşı gelmek, direnmek, boyun eğmemek. *“Her önüne gelene kafa tutmakla bir yere varacağını mı sanıyorsun?”*

61. Kalburla su taşımak: Verimsiz, verim alınamayacak, olmayacak bir işle uğraşmak.

62.Kaleyi içinden fethetmek: Karşı taraftan birinin yardımını alarak davasını kazanmak.

63.Kapısını aşındırmak: İstedğini elde edinceye kadar birinin yanına çok sık gidip gelmek.

64.Karaman’ın koyunu sonra çıkar oyunu: “Dış görünüşe aldanmamalı, bir kişi ya da iş olağan görünebilir, ancak altından neler çıkabileceği hiç belli olmaz, o sonra görünür.” anlamında kullanılır.

65.Karda gezip izini belli etmemek: Kimsenin sezemeyeceği biçimde gizli bir iş çevirmek, uygunsuz işler yapmak. *“Onun ne biçim bir insan olduğunu bana sorun; o, karda gezer izini belli etmez biridir.”*

66.Karınca yuvası gibi kaynamak: Çok kalabalık ve hareketli olmak (bir yer). *“Pasajın girişi*

adeta karınca yuvası gibi kaynıyordu.”

67.Kaş yapayım derken göz çıkarmak: İşi düzeltelim, bir iyilik yapayım derken büsbütün bozmak ve büyük bir zarar vermek.

68.Kedi gibi dört ayak üstüne düşmek: En zor, en tehlikeli durumdan zarar görmeden kurtulmak.

69.Kedi olalı bir fare tuttu: İlk defa, neden sonra kendisinden beklenen bir iş yapabildi. *“Temsilcimiz, nihayet kedi olalı bir fare tuttu, yüklü bir iş yakaladı.”*

70.Kendini dev aynasında görmek: Kendisini olduğundan büyük bir adam sanmak; üstün, yetenekli, güçlü görmek. *“Kendini dev aynasında görmekten ne zaman vazgeçeceksin?”*

71.Kendi yağıyla kavrulmak: Elindekiyle yetinmeye, kimseye muhtaç olmadan yaşamaya çalışmak; ihtiyaçlarını kendi karşılayarak kimseden yardım istememek. *“Nasıl olalım, kendi yağımızla kavrulup gidiyoruz işte...”*

72.Kılını bile kıpırdatmamak: Bir durum karşısında en küçük bir tepki bile göstermemek, ilgisiz kalmak, harekete geçmemek. *“Onca insan üstüme yürüdü ama o kılını bile kıpırdatmadı.”*

73.Kırk dereden su getirmek: Birini kandırmak için çok dolambaçlı gerekçeler ileri sürmek, ikna edebilmek için çok uğraşmak. *“Ne inatçı adammış, bir evet demek için kırk dereden su getirtti bana.”*

74.Kırk tarakta bezi bulunmak: Birbirinden farklı birçok işle uğraşmak, birçok ilişkisi bulunmak, gizli ilişkileri olmak. *“Ne iş yaptığı belli değil, kırk tarakta bezi var adamın.”*

75.Kirli çamaşırlarını ortaya dökmek: Ayıp, suç ve kusurlarını, gizli kalmış yolsuzluklarını açığa çıkarmak; açıklamak, söylemek. *“Kirli çamaşırları ortaya dökülünce ne yapacağını şaşırıldı.”*

76.Köküne kibrit suyu dökmek: Bir daha belirmeyecek, ortaya çıkmayacak biçimde yok etmek, ortadan kaldırmak.

77.Kraldan çok kralcı olmak: Birinin davasını ondan daha çok savunur olmak.

78.Kulağına kar suyu kaçmak: Rahatını bozan bir haber işitmek, sıkışık bir duruma düşmek.

79.Külahını ters giydirmek: Çok kurnaz olmak; oyuna getirmek, kendisine iyi davranmayanları bir hile ile yaptıklarına pişman etmek.

80.Kürek kadar (pabuç kadar) dili olmak: Hemen her söze cevap yetiştirmek, büyüklerine karşı saygısızca karşılıklar verir olmak.

81.Laf (söz) altında kalmamak: Bir münakaşa sırasında söylenen her dokunaklı söze karşılık vermek, söz altında ezilmemek.

82.Leb demeden leblebiyi anlamak: Daha sözün başında ne demek istediğini anlamak, anlayışlı ve kavrayışlı olmak.

83.Leyleğin yuvadan attığı yavru: Yakınlarından ilgi görmeyen, çevresinin uzaklaştırdığı kimse.

84.Mahalleyi ayağa kaldırmak: Bağırıp çağırarak, gürültü kopararak konu komşuyu rahatsız etmek, telaşlandırmak. *“Bağırıp durma öyle, mahalleyi ayağa kaldıracaksın.”*

85.Mal bulmuş mağribi gibi: Büyük bir zenginliğe kavuşmuşçasına büyük sevinç ve coşku ile.

86.Meydanı boş bulmak: Kendisine mani olacak kimse bulunmadığı için aşırı davranışlarda bulunmak, bir şeyden çekinmemek. *“Meydanı boş bulan eşkıyalar ortalığı kasıp kavurmaya başlamışlardı.”*

87.Mırın kırın etmek: Bir isteği yerine getirmemek için çeşitli bahaneler ileri sürüp nazlanmak. *“Mırın kırın etmeyi bırak da yak şu sobayı.”*

88.Mürekkebi kurumadan bozmak: Bir kararı, sözleşmeyi, anlaşmayı yazılmasından kısa bir süre sonra bozmak.

89.Nalıncı keseri gibi kendine yontmak: Hemen her işte kendi çıkarını düşünerek hareket etmek.

90.Ne şiş yansın ne kebab: “İki taraf da korunsun, gücendirilmesin, ikisinin de zarar görmeyeceği bir yol bulunsun” anlamında kullanılır.

91.On parmağında on marifet: Çok hünerli, becerikli, ustalığı çok, elinden her iş gelir.

92.Ortalığı birbirine katmak: Kargaşa çıkarmak, herkesi birbirine düşürmek. *“Şimdi gelip ortalığı birbirine katacak diye korkuyorum.”*

93.O tarakta bezi olmamak: Bir şeyle, bir işle ilişkisi bulunmamak, o şeyle ilgilenmemek. *“O tarakta bezi olacağını hiç sanmam.”*

94.Öküzün altında buzağı aramak: Kimi sebepler, bahaneler uydurarak suç ve suçlu bulma çabasında olmak.

95.Ön ayak olmak: Bir işin yapılmasında ilk başlayan olup herkesi arkasından sürüklemek. *“Haydi ön ayak ol da koşsunlar biraz.”*

96.Özrü kabahatinden büyük: Bir kabahat için özür dilerken daha büyük bir kabahat işleyen kimse için söylenir.

97.Pabucunu ters giydirmek: Güç bir duruma düşürerek telaşlandırmak, bu telaşla kaçmasına sebep olmak. *“El oğlu bu, adama pabucunu ters giydirir, tetikte olmalı insan.”*

98.Para dökme: Bir şey için çok para harcamak. *“Düğün için az para dökmeydi.”*

99.Parasını sokağa atmak: Değeri olmayan bir işe ya da mala para vermek.

100.Paraya kıymak: Gereken yerde para harcamaktan kaçınmamak.

101.Parasını sokağa atmak: Değeri olmayan bir işe ya da mala para vermek.

102.Paraya para dememek: 1. Çok para kazanmak. 2. Bol para harcamak. 3. Elde olan parayı az bulmak.

103.Parmağını bile oynatmamak: Hiç tepki göstermemek, kayıtsız kalmak. *“Beni dövdüler ama o parmağını bile oynatmadı.”*

102.Parmaklarını yemek: Bir yemeğin çok lezzetli olduğunu anlatmak için kullanılır. *“Böreği değil, parmaklarımızı yedik âdeti.”*

103.Patlak vermek: Gizlenen ya da hoş karşılanmayan bir durum aniden ortaya çıkmak. *“Kim der di ki savaş bu sabah patlak verecek.”*

104.Pergelleri açmak: Uzun adımlarla yürümeye başlamak. *“Pek vaktimiz yok, pergelleri açın da geç kalmayalım.”*

105.Pılyı pırtıyı toplamak: Hemen bütün eşyalarını toplayarak bir yere gitmek üzere hazırlık yapmak. *“Pılyı pırtıyı toplamış bekliyordu.”*

106.Pire için yorgan yakmak: Önemsiz bir şey için kızıp daha büyük zarara yol açacak davranış içine girmek.

107.Pire için yorgan yakmak: Önemsiz bir şey için kızıp daha büyük zarara yol açacak davranış içine girmek.

108.Pişmiş aşı su katmak: Yoluna girmiş, bitmek üzere olan bir işi bozmak ya da aksatmak. *“Pişmiş aşı su katabilir, onu buraya sokmayın.”*

109.Pişmiş kelle gibi sırtmak: Anlamsız, çirkin, yersiz, dişlerini göstererek gülmek. *“Pişmiş kelle gibi gülmeyi bırak da işine bak.”*

110.Postu kurtarmak: Can tehlikesini atlatmak, öldürülme tehlikesi olan yerden kaçıp kurtulmak. *“Postu kurtardık çok şükür.”*

111.Punduna getirmek: Bir şeyi yapmak için uygun şartları elde etmek, fırsat kollamak. *“Punduna getirir getirmez patlattı yumruğunu.”*

112.Pusulayı şaşırmaq: 1. Ne yapacağını bilemez duruma düşmek. 2. Doğru tutum ve davranıştan ayrılmak. *“İyice pusulayı şaşırmadan uyardıyız onu.”*

113.Rahat yüzü görmemek: Huzur, bolluk, hiç rahatlık görmemek; sürekli sıkıntı, darlık içinde bulunmak. *“Şu yaşıma geldim, hiç rahat yüzü görmedim desem yeridir.”*

114.Rahmetli olmak: Vefat etmek, ölmek.

115.Ramak kalmak: “Bir şeyin olmasına çok az kalmak” anlamında kullanılır. *“Makinenin elime değmesine ramak kalmıştı ki güçlkle kendimi geri attım.”*

116.Rayına oturmak: Bozulmuş, düzensiz hâle gelmiş bir işi yoluna koymak, iyi duruma getirmek.

117.Renkten renge girmek: Heyecan, korku ve utanmadan dolayı yüzünün rengi değişmek, sıkılmak.

118.Resmiyete dökmek: Bir iş veya duruma resmiyet kazandırmak, onu resmi kanallardan halletme yolunu seçmek.

119.Rest çekmek: 1. Kesin tavır almak, herhangi bir konuda son sözü söylemek. 2. Bir oyunda önündeki paranın tümünü ortaya koymak. *“Öyle bir rest çekti ki görmeliydiniz.”*

120.Rüzgâr gelecek delikleri tıkamak: İstenmeyen bir duruma veya zarar gelebilecek bir gelişmeye karşı her türlü önlemi almak.

121.Saati saatine uymamak: Bir kimsenin durumu, huyu sık sık değişir olmak. *“Ona güvenemem, çünkü saati saatine uymaz.”*

122.Sabaha çıkamamak: Sabahtan önce ölmek, sabaha kadar yaşayamamak. *“Hastanın durumu ağır, sabaha çıkacağını sanmıyorum.”*

123.Sabri taşmak: Katlanamaz, dayanamaz, sabredemez olmak; tahammül gücü kalmamak. *“Sabrımı taşırmadan çekip gidin buradan.”*

124.Saç ağartmak: Bir işte uzun zaman çalışıp emek vermiş olmak.

125.Saçını başını yolmak: 1. Birini çok fazla dövüp hırpalamak. 2. Çok üzölmek, üzüntüsünden dövünmek. *“Sinirinden saçını başını yolmaya başladı.”*

126.Saçını süpürge etmek: (Kadın) çok büyük istekle çalışıp hizmet etmek, özveri ile birileri uğrana çalışmak. *“Sizi okutabilmek için saçımı süpürge ettim.”*

127.Saç sakal birbirlerine kırıışmak: Üstü başı perişan, uzun süre saç ve sakal tıraşı olmamış, kendine çeki düzen vermemiş olmak. *“Onu, saç sakal birbirine kırıışmış görünce bayağı canım sıkıldı.”*

128.Sağ gözünü sol gözünden sakınmak: Çok kıskanmak, üzerine titremek.

129.Sağlam kazığa bağlamak: Bir işin aksamadan yürümesini sağlayacak önlemleri alarak güvenilir bir duruma koymak.

130.Sağlam ayakkabı değil: Doğruluğuna, namusluluğuna güvenilmez; kişiliği kuşku veren. *“O mu? Hiç de sağlam ayakkabı değil.”*

131.Sakalı ele vermek: Başkasının sözünden çıkmayacak bir duruma düşmek, birinin idaresine girmek.

132.Sakız gibi yapışmak: Peşini bırakmamak, ayrılmamak, istediğini yaptırmaya çalışmak. *“Sakız gibi yapıştı yakama, bırakmıyor ki gideyim!”*

133.Saman altından su yürütmek: Hiç kimseye sezdirmeden iş çevirmek, ortalığı birbirine karıştırmak. *“Saman altından su yürütenleri hiç sevmem.”*

134.Sarı çizmeli Mehmet Ağa: Kim olduğu, nerede oturduğu bilinmeyen kimse.

135.Sayıp dökmek: Ne var ne yok hepsini söylemek, arka arkaya sıralamak. *“Ne sözler sayıp döktü ama kimse anlamadı.”*

136.Selamı sabahı kesmek: Dostluğu, arkadaşlığı, ahbablığı kesmek, her türlü ilişkiye son vermek; selamına bile karşılık vermemek. *“Onunla selamı sabahı kesmişsin diyorlar, doğru mu?”*

137.Selâm verip borçlu çıkmak: Küçük bir ilgi göstermek karşılığında hemen kendisine bir iş yüklenilmek.

138.Sen giderken ben geliyordum: “Ben bu oyunları senden daha iyi bilirim, ben daha tecrübeliyim, beni aldatamazsın.” anlamında kullanılır.

139.Sermayeyi kediye yüklemek: Parasını yiyip bitirmek, işini ve parasını kaybetmek, batırmak. *“Desene sermayeyi kediye yüklemişsin sen!”*

140.Sıcak yüz göstermek: Yakınlık göstererek karşılamak. *“Biraz sıcak yüz gösterseydin günaha mı girerdin?”*

141.Sıdkı sıyrılmak: Birinden soğumuş olmak, tiksirmek. *“Bir kez sıdkım sıyrıldı o adamdan.”*

142.Sıfıra sıfır, elde var sıfır: “Hiçbir şey elde edemedik, bütün çalışmalar boşa gitti” anlamında kullanılır.

143.Sıfırı tüketmek: 1. Elinde avucunda bir şey kalmamak, malı ve parayı bitirmek. 2. Gücü kalmamak. *“Bu kadar düşüncesiz davranmasaydı sıfırı tüketmezdi.”*

144.Sırta kadem basmak: Bir kimse ortalıktan yok olmak. *“Sırta kadem bastı adam!”*

145.Sırtından geçinmek: Asalak yaşamak, birinin kesesinden sağlamak. *“Yeter artık onun bunun sırtından geçindiğin, biraz da sen çalış çabala!”*

146.Sırtını yere getirmek: 1. Üstün gelmek. 2. Güreşte rakibi sırt üstü yere yatırarak yenmek. *“Onun sırtını kimse kolay kolay yere getiremez.”*

147.Zevkten dört köşe olmak: Çok mutlu olduğu anlaşılacak, çok sevinip keyiflenmek ve aşırı zevk duymak. *“Takımı galip gelince zevkten dört köşe oldu.”*

148.Zeytinyağı gibi üste çıkmak: Bir konuda haksız olduğunu kabullenmeyerek kurnazlıkla kendini haklı ya da suçsuz çıkarmaya çalışmak.

149.Yağmur yağarken küpünü doldurmak: Kazanma fırsatı varken ondan yararlanıp para veya mal edinmek. *“Bana bak aslanım, daha ne istiyorsun, yağmur yağarken küpünü doldur yoksa pişman olursun.”*

150.Üst perdeden konuşmak: 1. Üstünlük taslayarak konuşmak. 2. Çok yüksek sesle konuşmak. *“Üst perdeden konuşmaya bayılır.”*

ATASÖZLERİ

1.Acıkan doymam sanır, susayan kanmam sanır: Bir şeyi uzun süre elde edemeyen kimse, daha sonra o şeyden ne kadar çok edirse edinsin yine kendisine yetmeyeceği kanısında bulunur.

2.Abdalın karnı doyunca gözü pabucundadır (yolda olur): Çıkarına düşkün kimselerin arkadaşlığı işi bitinceye kadardır.

3.Abanın kadri yağmurda bilinir: Bir şeyin gerçek değeri, ancak ona çok ihtiyaç duyulduğu zaman iyi anlaşılır.

4.Acıkanın yanağından, susayanın dudağından belli olur: Bir insanın ne durumda olduğu yüzünden anlaşılır.

5.Aç tavuk kendini arpa (buğday) ambarında sanır: İnsanlar, yokluğunu, yoksulluğunu çektikleri şeyler için olmayacak hayaller, düşler kurar.

6.Açma sırrını dostuna, dostunun dostu vardır o da söyler dostuna: Bir sır en yakın dostu bile söylenmemelidir.

7.Ağaç yaprağıyla gürler (güzeldir): İnsan önemli işleri akrabası, yakınları, yandaşlarından güç alarak daha kolay yapar.

8.Ağlarsa anam ağlar, başkası (kalani) yalan ağlar: İnsanın sıkıntısını yürekten paylaşan yalnızca annesidir, diğerlerinin üzülmesi yüzeyseldir.

9.Ağustosta beyni kaynayanın zemheride kazanı kaynar: Yazın çalışan kışın rahat eder. (*zemheri: Kara kış.*)

10.Akılları pazara çıkarmışlar, herkes yine kendi aklını almış: İnsan kendi aklını, düşüncesini başkasınınkinden üstün görür.

11.Akıllı oğlan neyer ata malını, akılsız oğlan neyer ata malını: Çocuk akıllı ise babasından mal kalsın diye beklemez, malı kendisi kazanır; akılsızsa babası ne kadar çok mal bırakırsa bıraksın, değerini bilmez ve onu kısa zamanda bitirir.

12.Akılınla rezil olursun, akılınla vezir olursun: Akılını iyi kullanan saygı görür, kullanmayan kendini küçük düşürür.

13.Alçak yerde yatma sel alır, yüksek yerde yatma yel alır: İnsan kendi durumuna göre bir yaşam tarzı benimsemeli, arkadaşlarını da ona göre seçmelidir.

14.Âleme verir talkını (telkini), kendi yutar salkımı: Kendisinin inanmadığı ve tutmadığı öğütleri başkalarına kolayca verir.

15.Allah uçamayan kuşa alçacık dal verir: Allah, yetenekleri kısıtlı olanlara durumlarına uygun bir yaşama düzeni verir.

16.Araba devrilince (kırıldıktan sonra, kırılınca) yol gösteren çok olur: İş işten geçtikten sonra verilen öğüdün değeri yoktur.

17.Arabanın ön tekerleği nereden geçerse art tekerleği de oradan geçer: Kıdem ve yaş bakımından büyük olanların yaptıkları her zaman örnek alınır.

18.Ardında yüz köpek havlamayan kurt, kurt sayılmaz: Önemli kimseleri çekemeyip onlara dil uzatanlar çok olur.

19.Arkadaşımı söyle, kim olduğumu söyleyeyim: Kişi kendisine uygun kimselerle arkadaşlık kuracağı için arkadaşımı tanıdığımızda o kişinin de kimliğini öğrenmiş oluruz.

20.Aslan yatağından (yattığı yerden) bellidir (belli olur): Bir kimsenin oturduğu yerin durumu, onun kişiliğini belli eder.

21.At bulunur meydan bulunmaz, meydan bulunur at bulunmaz: Bir işi başarabilmek için gerekli olan koşullar her zaman eksiksiz olarak ele geçmez.

22.Atalar sözünü tutmayanı yabana atarlar: Büyüklerinin sözünü tutmayıp onların gösterdikleri yoldan gitmeyenler toplum içinde ziyan olup giderler.

23.Avcı ne kadar hile (al) bilse ayı o kadar yol bilir: Bir kişi başkasını alt etmek için çeşit çeşit ustalık kullanır ama karşısındaki de yenilmemek için türlü önlemler alır.

24.Azıksız yola çıkanın gözü el torbasında kahr: İleride gereksinim duyacağı şeyleri zamanında hazırlamayan kişi, hazırlık yapan diğer insanlardan yardım bekler.

25.Baba kırk oğul beslemiş, kırk oğul bir babayı beslememiş: Baba kaç çocuğu olursa olsun, hiçbir ayırım yapmadan hepsine bakar, onları büyütür; çocukları ise yoksul ve yaşlı durumdaki babalarının bakımını 'sen bak, o baksın' gibi gerekçelerle bir türlü sağlayamazlar.

26.Baba oğluna bir bağ bağışlamış; oğul babaya bir salkım üzüm vermemiş: Babalar çocukları için büyük fedakârlıklara katlanırlar ancak çocuklar babaları için fedakârlıkta bulunmazlar.

27.Baca eğri de olsa dumanı doğru çıkar: Yaradılıştan iyi ve doğru olan kimse, ne denli elverişsiz ortam içinde bulunursa bulunsun niteliğini yitirmez.

28.Bağa bak, üzüm olsun, yemeye yüzün olsun: Kişi, karşılık beklediği işten istediğini alabilmek için gereken harcamaları yapmalıdır.

29.Bakarsan bağ olur, bakmazsan dağ (olur): Bakılıp onarılan şeylerden yararlanılır, bakımsız bırakılanlardan bir yarar elde edilemez.

30.Balık ağa girdikten sonra akli başına gelir: İnsan, tedbirsizliği yüzünden bir felakete uğradıktan ve iş isten geçtikten sonra neden şöyle yapmadım, neden böyle yapmadım diye üzülür.

31.Baskıdaki altından askıdaki salkım yeğdir: Kullanılan, işe yarayan değersiz şey, saklanan ve kullanılmayan çok değerli şeyden daha iyidir.

32.Baş nereye giderse ayak da oraya gider: Küçükler büyüklerin izinde gider, her işte onları örnek tutarlar.

33.Benim oğlum bina okur, döner döner yine okur: Çok çalışmasına karşın belli bir düzeyden öteye gidemiyor.

34.Bir ağaçta gül de biter, diken de: Bir aileden iyi adam da çıkar, kötü adam da.

35.Bir deli kuyuya bir taş atar, kırk akıllı çıkaramazmış: Bir insan bazen akla ve mantığa sığmayan bir iş yapar; yapılan iş, hiçbir kurala uymadığı için pek çok akıllı insan bunu düzeltmeye çalışır, fakat başaramaz.

36.Bir el bir eli yıkar, iki el bir yüzü yıkar: Bazı durumlarda yardımcısız iş yapılamayacağını anlatan bir söz.

37.Bir mih bir nal kurtarır, bir nal bir at kurtarır: Herhangi bir olayı, bir işi, bir ödevi küçümsememek, önemle ele almak gerekir. (*mih: Çivi.*)

38.Bir tutam ot deveye hendek atlatır: Ufak bir para veya iyilik insana güç işler yaptırır.

39.Boynuz kulaktan sonra çıkar, ama kulağı geçer: Bir konu üzerinde sonradan yetiştikleri hâlde kendilerinden önce yetişmiş olanları geçenler vardır.

40.Buldu bulamadım, bildim bulamadım: Kişi elinde fırsat varken bundan yararlanmayı bilmez, yararlanma yollarını öğrendiği zaman da eline fırsat geçmez.

41.Buğday başak verince orak pahaya çıkar: Gereksinim duyulan şey değer kazanır.

42.Cambaz ipte balık dipte gerek: Kişi, sadece uzman olduğu alanda çalışmalıdır.

43.Cömert derler maldan ederler, yiğit derler candan ederler: Başkalarının pohpohlamalarına kanalar mallarından ve canlarından olurlar.

44.Çağrılan yere erinme, çağrılmayan yere görünme: Kişi, çağrıldığı yere gitmeli, çağrılmadığı yere gitmemelidir. (*erinmek: Üşenmek.*)

45.Çanakta balın olsun, Yemen'den (Bağdat'tan) arı gelir: Malı güzel olan kimse için müşteri kaygısı yoktur, onun malına uzak yerlerden bile istekli çıkar.

46.Çiftçiye yağmur, yolcuya kurak; cümlelerin muradını verecek Hak: Kullar Allah'tan kendilerine gerekli olan şeyleri dilerler, bu dilekleri kabul edecek olan Allah'tır.

47.Çobanın gönlü olursa (olunca) tekedem yağ (süt, köremez) çıkarır: Kişi istediğinde olmayacak gibi görünen işlere çözüm yolu bulur.

48.Çok bilen (söyleyen) çok yanılır: Çok bildiği için kendine güvenen kişi, bilmediği şeylere de karışır ve bunlarda yanılır.

49.Çok gezen tavuk ayağında pislik getirir: Gezip dolaştığı yerlerde kötü şeyler de bulunan kimse, kötü alışkanlıklar ve zararlı bilgiler elde ederek yerine döner.

50.Dağ başına kış gelir, insanın başına iş gelir: Dağ başında kışın fırtına eksik olmadığı gibi kişinin yaşamında da yıpratıcı olaylar eksik olmaz.

51.Danışan dağı aşmış, danışmayan düz yolda şaşmış: Bilmediği şeyi bir bilene soran, en zor işlerin bile üstesinden gelir; sormayan ise güçlükler içinde yuvarlanır gider.

52.Darı unundan baklava, incir ağacından oklava olmaz: Kötü gereçle iyi iş görülemez.

53.Deniz kenarında dalga eksik olmaz: İçinde çeşitli olayların geçmesi doğal olan bir ortamda zaman zaman sert çatışmaların, fırtınaların çıkması da olasıdır.

54.Denize düşen yılan (yosuna) sarılır: Güç bir duruma düşenlerin bundan kurtulmak için her türlü çareye başvurmaları olağandır.

55.Deveyi yardan uçuran bir tutam ottur: Gözü doymayan hırslı insanlar küçük bir çıkar için bütün varlığını tehlikeye atar.

56.Dilim seni dilim dilim dileyim, başıma geleni senden bileyim: Kişinin başına ne gelirse dilini tutmamasından gelir.

57.Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar: Doğru olmakla birlikte başkalarının işine gelmeyen sözleri söyleyenlerin sevilmediğini anlatan bir söz.

58.Dünyada tasasız baş bostan korkuluğunda bulunur: Bu dünyada tasasız olan insan yoktur.

59.Dille düğümlenen, dişle çözülmez: Verdiği sözü yerine getirmeyen kişi, sebebi sorulduğu zaman kendini savunmakta zorlanır.

60.Ecel geldi cihana, baş ağrısı bahane: Herkesin ölümü için bir sebep vardır.

61.Ek tohumun hasını, çekme yiyecek yasını: Bir girişimden iyi sonuç almak isteyen, o işin temelini sağlam kurmalıdır.

62.Ekmeği ekmekçiye ver, bir ekmek de üste ver: Verilecek ücret ne kadar çok olursa olsun, her iş uzmanına yaptırılmalıdır.

63.El yumruğu yemeyen kendi yumruğunu değirmen taşı sanır: Başkasının gücü karşısında boyun eğmek zorunda kalacağını anlayamamış kimse, kendi gücünün herkese boyun eğdireceğini sanır.

64.Eski dost düşman olmaz, yenisinden vefa gelmez: Aralarında ufak tefek dargınlıklar olsa bile eski dostlar birbirlerine düşman olmazlar, yeni kazanılan dostlarla arada henüz sıkı bir bağ oluşmadığı için bu durum söz konusu değildir.

65.Ev sahibi mülk sahibi, hani nerede bunun ilk sahibi: Kişi malını mülkünü kaybederim korkusuyla kendini üzüntüye kaptırmamalı, malı mülkü ile övünmemelidir, zira mal mülk dünyaya ait bir şeydir.

66.Fare deliğe sığmamış, bir de kuyruğuna kabak bağlamış: 1. Yapamayacağı kadar ağır bir işi varken başka bir iş daha yüklenmiş. **2.** Kendisi sığıntı durumundayken yanına bir kişi daha almış.

67.Fukaranın düşkünü, beyaz giyer kış günü: Daha önce iyi bir durumda olan kişi bu konumunu kaybettiğinde uygun olmayan, yersiz davranışlarda bulunur.

68.Garibe bir selam bin altın değer: Yabancı yerde tek başına kalan kimseye karşı gösterilecek küçük bir ilgi, en büyük iyilik yerine geçer.

69.Garip kuşun yuvasını Allah yapar: Garip ve kimsesiz kişiye Allah yardım eder.

70.Gel denilen yere gitmeye ar eyleme, gelme denilen yere gidip yerini dar eyleme: Çağrıldığın yere gitmekten çekinme, gelme denilen yere de gitme, orada sana ilgi göstermezler.

71.Gelin altın taht getirmiş, çıkmış kendisi oturmuş: Toplum içine giren bir kimsenin kendi kullanacağı eşyasının değerli olup olmaması başkalarını ilgilendirmez.

73._Terazi var, tartı var, her şeyin bir vakti var: Her şeyin bir ölçüsü ve zamanı vardır.

74.Gidip de gelmemek var, gelip de görmemek (bulmamak) var: Uzak bir yere giden kişi dönmeyebilir, dönebilse de ayrılırken bıraktığı yakınlarını bulmayabilir.

75.Göle su gelinceye kadar kurbağanın gözü patlar: Yapılması geciken iyilikler, bekleyenleri sıkıntı içinde bırakır.

76.Görgülü kuşlar gördüğünü işler, görmedik kuşlar ne görsün ki ne işler?: İyi eğitim alanlar aldıkları eğitimin gereğini yaparlar, iyi eğitim görmeyenler bir şey yapamazlar.

77.Gözü tanede olan kuşun ayağı tuzaktan kurtulmaz: Her zaman çıkar peşinde koşan kişi, tehlikelerden uzak kalamaz.

78.Gün olur yılı besler, yıl olur günü beslemez: Öyle zaman olur ki bir aylık kazanç insanı bir yıl geçindirir, öyle zaman da olur ki bir yıllık kazanç bir ay geçindirmeye yetmez.

79.Hayırlı evlat neylesin malı, hayırsız evlat neylesin malı: Çocuk akıllı ise babasından mal kalsın diye beklemez, malı kendisi kazanır; akılsızsa babası ne kadar çok mal bırakırsa bıraksın, değerini bilmez ve onu kısa zamanda bitirir.

80.Her deliğe elini sokma, ya yılan çıkar ya çıyan: Sonunu düşünmeden sana zararı dokunma olasılığı bulunan davranışlarda bulunma.

81.Her yokuşun bir inişi, her inişin bir yokuşu vardır: Hayat boyunca yükselme, düşme vb. durumlar birbirinin ardından gelebilir.

82.Her zaman gemicinin istediği rüzgâr esmez: Olaylar herkesin istediği biçimde meydana gelmez.

83.Islanmışın yağmurdan korkusu olmaz: Daha önce bir zarara uğramış kimse, kendisine aynı zararı verecek şeyden korkmaz.

84.Irmaktan geçerken at değiştirilmez: Bir yöntemden başka bir yönteme geçiş tehlikeli bir durum veya zamanda yapılmamalıdır.

85.İnsanın (adamın) alacası içinde, hayvanın alacası dışındadır: Hayvanların işe yarayıp yaramayacakları görünüşlerinden belli olur ancak insanların kötü huylu olup olmadıkları dışarıdan anlaşılabilir.

86.İnsanın eti yenmez, derisi giyilmez; tatlı dilinden başka nesi var: İnsan kendisini ancak tatlı diliyle sevdirebilir.

87.İsin yanına varan is, misin yanına varan mis kokar: Kişi kiminle arkadaşlık ederse ondan kendisine birtakım huylar geçer.

88.İyi gitmeyince kişinin işi, muhallebi yerken kırılır dişi: İnsanın işi bir kez ters gitmeye görsün, en sıradan işlerinde bile tersliklerle karşılaşır.

89.İyiliğe iyilik her kişinin kârı, kötülüğe iyilik er kişinin kârı: İyiliğe karşı iyiliği herkes yapabilir, önemli olan kötülüğe karşı iyilik yapabilmektir.

90.Karga kekliği taklit edeyim derken kendi yürüyüşünü şaşırması: Görgüsüz kişi, görgülü kişinin yaptığını yapmaya kalkışırsa beceremez, kendisinin doğal davranışını da yitirir, gülünç duruma düşer.

91.Kızım sana söylüyorum (dedim) gelinim sen anla (işit): 1. Doğrudan doğruya kendisine söylenemeyen düşünce ve uyarıların, o kimsenin çok yakınına söylendiğinde kullanılan bir söz. 2. Herhangi birine dolaylı olarak söylenecek uyarı söz konusu olduğunda kullanılan bir söz.

92.Korkulu rüya (düş) görmektense uyanık yatmak evladır (yeğdir): Tehlikeli bir işe girişmektense o işin sağlayacağı kazançtan vazgeçmek daha iyidir.

93.Koyunun bulunmadığı yerde keçiye Abdurrahman Çelebi derler: İstenilen nitelikteki şey bulunamadığında onun daha düşük nitelikte olanına da razı olunur.

94.Leyleği kuştan mı sayarsın, yazın gelir, kışın gider: Sürekli olarak bir iş üzerinde durmayan, maymun iştahlı olan kişiye kimse güvenmez.

95.Martta yağmaz, nisanda dinmezse sabanlar altın olur: Kara kışta kar yağar, martta yağış olmaz, nisanda da çok yağmur yağarsa o yıl bol ürün alınır; çiftçinin yüzü güler.

96.Minareyi yaptırmayan yerden bitmiş sanır (bitti beller): Değerli, önemli hiçbir iş yapmamış olanlar, yapılmış olan büyük, önemli işleri kendiliğinden oluvermiş sanırlar.

97.Misafir misafiri (dilenci dilenciyi) istemez (sevmez), ev sahibi ikisini de: Misafir, gittiği yere başka bir misafirin gelmesini istemez. İster ki bütün ağırlamalar yalnız kendisi için olsun. Ev sahibi ise her misafire ayrı ayrı hizmet etmeyi borç bilir, ama hiç misafir gelmese de rahatım bozulmasa diye düşünür.

98.Mürüvvetsiz adam, suyu çekilmiş değirmene benzer: Cömert olmayan, iyilik yapmaktan hoşlanmayan biri, içinde yaşadığı toplum için bir değer taşımaz.

99.Namaz meyli olmayanın kulağı ezanda olmaz: Kişi yapmak istemediği işin ayrıntılarıyla ilgilenmez.

100.Nisan yağmuru; altın araba, gümüş tekerlek: Nisan da yağan yağmur ürünleri bereketli kılar, çiftçiyi zengin eder.

101.Nereye gitsen okka dört yüz dirhem: Konuşulan bir gerçeğin açıklığını ve tartışma götürmezliğini anlatmak için söylenen bir söz.

102.Oğlan atadan (babadan) öğrenir sofrayı açmayı, kız anadan öğrenir biçki biçmeyi: Erkek çocuk, erkeklerin yapması gereken şeyleri babasından, kız çocuk da kadınların yapması gereken şeyleri annesinden öğrenir; anne ve baba bunları bilmiyorsa çocuktan böyle şeyler beklenemez.

103.Otuz iki dişten çıkan, otuz iki mahalleye yayılır: Bir ağızdan çıkan söz, başkalarının ağızına geçer, her tarafa yayılır.

104.Önce iğneyi kendine batır, sonra çuvaldızı ele: Başkasına zararı dokunacak bir davranışı yapmadan önce iyi düşün, kendi kendini eleştir.

105.Pekmez gibi malın olsun, Antakya'dan sinek gelir: Malı güzel olan kimse için müşteri kaygısı yoktur, onun malına uzak yerlerden bile istekli çıkar.

106.Rüzgârlı havanın kuytususu, yağmurlu havanın uykusu: Rüzgârlı havada kuytu bir yer, yağmurlu bir havada da uyku tercih edilir.

107.Sabahın kızılığđ akşamı kış eder, akşamın kızılığđ sabahı güz eder: Sabahleyin gökyüzünde görülen kızılık, o akşam havanın kış gibi olacağını, akşam görülen kızılık ise ertesini sabah havanın güne döneceğini belirtir.

108.Sade pirinç zerde olmaz, bal gerektir kazana; baba malı tez tükenir evlat gerek kazana: Hakkıyla yararlanılacak bir şeyin meydana gelmesi için birtakım öğelerin bir araya gelmesi gerektir; kişi kendi emeği ile kazanç sağlayıp bunu baba malına katmıyorsa babasından kalan mal tez tükenir.

109.Sen dost kazan, düşman ocağın başından çıkar: Sen dost kazanmanın yoluna bak, düşman kolay kazanılır.

110.Şahin küçüktür ama koca turnayı havadan indirir: Küçük olmak güçsüz olmak demek değildir, kendilerinden büyük olandan daha güçlü olan küçükler de vardır.

111.Taşa çıkan keçinin ağaca çıkan oğlağı olur: Çocuklar ana ve babalarından öğrendiklerini yapmaya özenirler.

112.Tayfanın akıllısı, geminin dümeninden uzak durur: Akıllı işçi, beceremeyeceği yönetim işine el atmaz.

113.Tembele “kapını ört” demişler, “yel eser örter” demiş: Tembel, kapısının örtülmesini bile rüzgârdan bekler.

114.Tilki tilkiliğini anlatıncaya kadar post elden gider: Bir gerçeği anlatıncaya kadar çoğu kez başa gelmedik şey kalmaz.

115.Ucuzdur vardır illeti, pahalıdır vardır hikmeti: Ucuz şeylerin ucuzluğuna tamah etmemeli, pahalı şeylerin de pahalılığından korkulmamalıdır.

116.Üveye etme, özünde bulursun; geline etme, kızında bulursun: Öz evladı bir gün öksüz kalırsa başkalarının ona kötü davranmasını istemeyen, üvey evladına kötü davranmamalıdır; kızına ileride gelin olarak gideceği yerde kötü davranılmasını istemeyen, kendi gelinine kötü davranmamalıdır.

117.Vermeyince (vermemiş) Mabut, neylesin Sultan Mahmut: Allah, rahat bir yaşam veya yetenek kısmet etmemişse kulun elinden bir şey gelmez.

118.Zenginın sermayesi kasasında, âlimin sermayesi kafasında: Zengin kişinin zenginliği parasıdır, her işini parayla kolayca yaptırır; bilgin kişinin zenginliği ise kafasındaki bilgisidir, düşüncesidir.

119.Zurnada peşrev olmaz, ne çıkarsa bahtına: Rastgele yapılan plansız işlerde yöntem, kural aranmaz.

120.Züğürt bezirgân eski defterleri karıştırır (yoklar): **1.** Tüccar züğürtleyince, belki bir kimsede alacağım kalmıştır diye eski defterlerini gözden geçirir. **2.** Vaktiyle önemli işler yapmış olanlar, düşkünlüklerinde eski durumlarını anarak, anlatarak avunmaya çalışırlar.